

PAEDAGOGIKA.

SEPSAL

JOSEF ŠAUER z AUGENBURGU,

PROFESSOR NA C. K. ČESKÉM ÚSTAVĚ KU VZDĚLÁNÍ UČITELEK V PRAZE.

Josef Šauer

CÍSLO XXXVIII. — ZA ROK 1897.

V PRAZE 1897.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA (V. KOTRBA).

NÁKLADEM DĚDICTVÍ SV. PROKOPA.

3. Výehov blbých.

1. Jest třeba přesně lišiti *blbé* a *slabomyslné*; jedni i druzí mohou býti *kretiny*.

2. *Slabomyslní* nemohou v duševném rozvoji stačiti dětem duševně zdravým, a proto bylo by s prospěchem, při vychovávání i vyučování míti na ně zvláštní zřetel, po případě zříditi pro ně školy zvláštní, *pomocné*.

3. Blbost jest buď *čilá* (jará) nebo *ochablá* (chabá), *zřejmá* nebo *skrytá*, *vrozená* neb později *povstalá*.

Čilost u blbých jeví se jednak tím, že blbý stále a nerozvázně *mluví*, nebo že jsa němý, stále *pobíhá*. Na oboje třeba velice dáti pozor, ježto mohou sobě snadno ublížiti a věci kolem sebe poškoditi. Takový blbec třísky ze dřeva, hřebíky, střepiny skla, cupaniu, motouz, odstřižky látek, pecky, písek a j. snadno sobě nebo jiným cpe do úst, škrabe, z lásky do ruky nebo tváře kousne, což jiní po něm rádi napodobují.

Ochablá blbost pozná se na prvý pohled po výrazu tupém, a po neobratném se chování, ať blbý stojí, sedí, se pohybuje, jde, se směje, pláče, prosí, líbá, jí a j.

Nesnadno bývá poznati *skrytou* blbost, a jest tu třeba delšího pozorování, zejména: v noci, při svlékání, oblékání, zda-li blbý pamatuje si místo, při počítání do 3—5, při pojmech více a méně, jednotném a množném čísle, při rozeznávání sebe od jiných. Takový nezjevný blbec bývá někdy velice nebezpečný, ježto bývá potouchlý a zlomyslný, takže po výkonu dobrém ihned dovede provésti čin tak zlomyslný, že až úžas vzbuzuje. Na př. strčí někomu do úst hřeb nebo střepinu skla, uteče, shasí všecky lampy a vrhne se na zem, takže druzí chovanci přes něj padají, čímž způsobí se ohromný povyk; při tom o nějaké lítosti nelze mluvit.

4. *Blbost* vyžaduje zvláštní péče směrem dvojím: lékařským a vychovatelským.

Lékaři jest zde pečovati o zlepšení tělesného stavu dítěte, vychovateli o rozvoj duševný.

Pokud jde o blbé naprosto neschopné, může se jednati jen o pouhé ošetřování; avšak i toho je třeba: vyžaduje toho křesťanská láska, ujeti se těchto ubohých.

Jde-li o léčení blbosti, lépe to možno v ústavě, kde zkušenost si razila cestu, nežli v bytu soukromém.

Lze-li v době mimo vyučování a za náležitého dozoru opatřiti styk zdravé mládeže s blbými, může to na tyto míti velmi blahodárný vliv, kdežto ona učí se míti ochrannou ruku nad slabými a ubohými a tím cvičí se ve křesťanské lásce.

5. *Vyučování blbých.*

a) *Náboženství.* Jde tu o rozvoj stránky rozumové, ale zvláště o pohnutí citem i vůlí. Počíná biblickými příběhy a končí přípravou k přijetí svátostí.

Jsou mezi blbými někteří, při nichž stránka citu mnohem více jest zakrnělá, nežli stránka rozumu. Nepodaří-li se, tuto bezcitnost prolomiti, pak není tu možný náboženský život, a blbý jest v tom směru nevléčitelným. Jest to pak nejen blbost, ale spolu také mravná zřůdnost. Avšak takových je po skrovnu. Naproti tomu jsou blbí, při nichž cit nad rozum vyniká; a celkem ukazuje zkušenost, že stránka citu bývá méně zakrnělá, nežli stránka rozumu. Blbé dívky jeví přichylnost a vděčnost k představeným, soustrast a lásku vespolečnou. Při vyprávění biblických a jiných příběhů jeví radost, účastenství, horlivost, nevoli a p.; i může konečně i svědomí se probuditi a jejich srdce pro poznání Boha a lásku k němu schopným se státi.

b) *Učení věcné.* Jím má se buditi a bystřiti pozornost, cvičiti oko, buditi soudnost, šířiti obor vědomostí, podporovati obraznost, buditi pud napodobovací, zvláště však přispěti k rozvoji schopnosti k mluvení.

c) *Učení mluvnické, čtení a psaní.* Mluvnictví budiž připojeno k učení věcnému, a jen u schopnějších může býti přivedeno na jakýs stupeň dokonalosti. Čtení a psaní jest namnoze možno, psaní u schopnějších i jako krasopsaní.

d) *Počty* bývají nejslabší stránkou blbých. Cokoli zde lze docíliti, jest to možno jen na základě názoru.

e) *Kreslení* opírá se o tvaroznalství, jež jest výbornou školou soudnosti.

f) *Zpěv a hudba* jsou výtečnými prostředky vychovavacími u blbých, a není možno dosti je doporučovati.

g) Rovněž i *tělocvik*.

Blbci, pokud zároveň jsou hluchoněmi nebo slepí, nemohou účastniti se některého vyučování blbých, a má každý z nich potřebí vedení zvláštního.

6. *Práce* u blbých má především účel vychovavací. Mládež budiž záhy již k ní vedena. Práce budiž přiměřena dítěti. Nejvhodnější jsou především různé práce v domácnosti. Pokud může ústav spojen býti s polním hospodářstvím a se zahradnictvím, poskytne chovancům mnohou užitečnou práci a přispěje k snazšímu svému vydržení. Pro zimu je třeba opatřiti domácí práci ruční a u obratnějších práci řemeslnou. Vše to závisí od schopností jednotlivců.

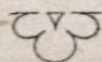
7. R. 1882. bylo blbých :

V Čechách 7794, na Moravě 3000, ve Slezsku 956, v zemích na říšské radě zastoupených 33.313, v zemích koruny sv. Štěpána 18.758.

V ústavě idiotů v Praze na Hradčanech bylo v r. 1895. celkem chovanců 63 (40 muž., 23 žen.)¹⁾

V Praze jest pro slabomyslné škola pomocná.

Jak mnoho zbývá učiniti pro tyto ubohé členy lidské společnosti, kteří namnoze posud bývají terčem lidské nezvedenosti, a předmětem milosrdenství téměř jenom tam, kde u veřejných cest, u dveří chrámův a o poutích v prachu a v úpalu slunečním nebo v mraze o almužnu prosí!

¹⁾ Dr. K. Amerling — Die Idiotenanstalt des St. Anna-Frauen-Vereins in Prag. Prag. 1883. — Dr. H. Sengelmann — Systematisches Lehrbuch der Idioten-Heilpflege. Norden. 1885. — Dr. H. Sengelmann — Bilder aus dem Leben der Idioten und der Idioten-Anstalten. Norden. 1885. — Aug. Kurz — Das schwachsinnige Kind. Wien. — Kar. Richter — Die Leipziger Schwachsinnigenschule. Leipzig. 1893.